

آموزه‌های دینی رهیافتی بر نهادهای امنیتی دانش محور (مطالعه موردی پلیس)

کازم مجتبیایی^۱
صیاد درویشی^۲

چکیده

هدف: این مقاله با هدف تبیین نقش آموزه‌های دینی بر پلیس دانش‌محور، تلاش کرده است به این سؤال که آیا بین آموزه‌های دینی با پلیس دانش‌محور رابطه معناداری وجود دارد، پاسخ دهد. **روش:** پژوهش حاضر از نوع کاربردی و از نظر روش، توصیفی و همبستگی و با استفاده از شیوه کتابخانه‌ای و پیمایش است. جامعه آماری شامل مدیران پلیس در حوزه دانش است که تعداد ۱۰۰ نفر به صورت تصادفی طبقه‌ای مشخص شدند. روایی پرسشنامه تحقیق با استفاده از نظر اساتید و خبرگان تأیید و برای محاسبه ضریب پایایی آن نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن برای این پژوهش ۰/۸۱ برآورد شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌های آماری از آزمونهای تک نمونه‌ای و همبستگی پیرسون و برای داده‌های حاصل از مبانی نظری و یافته‌ها به شیوه حکمی اجتهادی، از روش تبیینی و تفسیری استفاده شده است. **یافته‌ها:** یافته‌ها بیانگر وجود رابطه علی میان آموزه‌های دینی با متغیرهای پلیس دانش‌محور معادل ۰/۷۳ بوده و در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت آموزه‌های دینی موجب ارتقای پلیس دانش‌محور می‌شود. **نتیجه‌گیری:** هر چه بهره‌برداری و به کارگیری آموزه‌های دینی در فرایند تولید و به کارگیری دانش پلیسی و رفتارهای کارکنان مورد توجه قرار گیرد و به عبارتی چارچوب تولید و چرخه دانش و الگوهای رفتاری را آموزه‌های دینی تشکیل دهند، به همان اندازه می‌توان توسعه دانش دین‌محور را در سازمان پلیس محقق ساخت.

واژگان کلیدی: دانش پلیسی، تحصیل دانش، تولید دانش، انعطاف‌پذیری کارکنان پلیس، آموزه‌های دینی.

◇ دریافت مقاله: ۹۴/۰۶/۲۰؛ تصویب نهایی ۹۵/۰۲/۲۳.

۱. مربی، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین و کارشناس ارشد علوم اجتماعی.

۲. مربی، عضو هیئت علمی و دانشجوی دکتری مدیریت پیشگیری از جرم، دانشگاه علوم انتظامی امین (نویسنده مسئول) / نشانی: قم؛ ستاد

فرماندهی انتظامی استان قم / شماره نمابر: ۲۱۸۲۳۰۱ / Email: savadshojai@yahoo.com

الف) مقدمه

در دنیای امروز، تغییر و تحولاتی که در اثر رشد علم و دانش به وجود آمده، بسیار شگفت‌انگیز است. علم به سرعت رشد کرده، طبیعت را می‌شکافد و به پیش می‌رود. مجهولات بشر را آشکار ساخته و توانسته است جهان و زندگی انسانها را تحت تأثیر قرار داده و تغییر دهد. ساختارهای فکری، مبتنی بر عمیق شدن اطلاعات و دانش روز است که به عنوان پشتوانه اصلی برای پیشرفت جوامعند. در این جوامع، سازمانها دانش را منبعی راهبردی می‌دانند و در رقابتی فشرده و تنگاتنگ به تولید و توسعه آن روی آورده‌اند. در فضای تغییر و تحولات برق‌آسای جهان امروزی، تمام سازمانها به منظور حفظ موجودیت و حرکت رو به رشد، نیازمند کسب دانش روز هستند و سازمانهایی در عرصه این رقابت باقی می‌مانند که بتوانند مجهز و همگام با دانش روز دنیا باشند.

بدون شک، سازمانهای پلیسی جهان در کنار سایر سازمانها، در مسیر تولید و توسعه دانش گام برداشته‌اند؛ زیرا تحولات فرهنگی و اجتماعی سبب شده تا نظریه‌های مختلفی برای حفاظت مناسب از جامعه برداشته شود و پلیس ایران نیز از این امر مستثنا نیست و دانش‌محوری را برای خود ضروری می‌داند. از آنجا که رویکرد پلیس ایران همانند سایر پلیس‌های جهان رویکرد جامعه‌محوری و نرم‌افزاری است، باید همگام با جامعه و سایر سازمانها برای تأمین اهداف سازمانی بتواند در مسیر سازمان دانش‌محور گام بردارد. لذا به منظور تحصیل، تولید دانش و همچنین انتقال دانش ضمنی به دانش آشکار به منظور توسعه دانش پلیسی، نیازمند توجه جدی به شاخصها و عواملی است که در این هدف، تأثیرگذارند. از میان عوامل مختلف، توجه و عمل به آموزه‌های دینی شاید بتواند در ارتقای دانش پلیسی به ویژه در جامعه‌ای که عمل به آموزه‌های دینی به عنوان یک عامل و شاخص دینی در سعادت بشری شناخته می‌شود، مؤثر واقع شود. پلیس جامعه‌محور، رویکرد جدیدی در مسیر دانش‌محوری پلیس است که در ایران به موازات برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور و در پی تغییرات اساسی و گسترده در معیارهای اجتماعی جامعه، همچون: انفجار جمعیت، انفجار اطلاعات و انفجار انتظارات قابل مشاهده است و با تغییر نقش خود به نهاد واسط بین مردم و حاکمیت، به سوی جامعه‌محوری گام برداشته است. (احمدوند و روحانی، ۱۳۸۷: ۱۰۱)

پلیس مدرن، رابطه‌مدار- موقعیت‌گراست. ابتدا نحوه تعامل با شهروندان و سپس تخلف شهروندان مورد توجه اوست (نوبدینا، ۱۳۸۸: ۳۸). پلیس جامعه‌محور، با مشارکت مردم، امنیت عمومی و نظم اجتماعی را تأمین می‌کند و پیشگیری را مقدم بر مقابله می‌داند. آموزش آحاد مردم را برای حل مشکلات و مسائل جامعه مهم می‌داند و به نرم‌افزاری بودن امنیت اعتقاد دارد. پلیس جامعه‌محور، جوهر اصلی کارش بر مفاهیمی چون: خدمت، انعطاف‌پذیری، پاسخگویی، دلسوزی و رعایت و احترام حقوق شهروندی قرار دارد. پلیس پاسخگو از نظارت مردم بر عملکرد پلیس منبعث می‌شود (قمری، ۱۳۹۱: ۱). لذا این رویکرد، ضرورت حرکت پلیس به سوی دانش‌محوری را موجب شده و در این مسیر، برای رسیدن به نقطه مطلوب

آموزه‌های دینی رهیافتی بر نهادهای امنیتی دانش‌محور ۲۲۹

خود، می‌بایست از آموزه‌های دینی خود به عنوان پشتوانه فرهنگی و فکری بهره‌مند شود. مطالعه آیات قرآن کریم، احادیث و روایات نشان می‌دهد که از همان ابتدا، گوهر علم و دانش بر تارک دین اسلام درخشیده است و آموزه‌های دینی می‌تواند راهگشای برنامه‌های پلیس دانش‌محور و دانش‌بنیان باشد. در حال حاضر، پلیس دانش‌محور از مهم‌ترین برنامه‌های ناجاست. در این میان، یکی از راهبردهایی که می‌تواند مسیر حرکت نیروی انتظامی را به سوی دانش‌محوری تسهیل کند و پلیس دانش‌محور را به اخلاق حرفه‌ای مناسب با فرهنگ جامعه آراسته سازد و نیز حساسیت او را نسبت به تولید علم در عصر فناوری افزایش دهد، بهره‌مندی از آموزه‌های دینی و توانمندسازی در این زمینه است. بنابر این، در این مقاله سعی شده نقش آموزه‌های دینی بر ارتقای پلیس دانش‌محور بررسی شود تا بتوان در تحقق اهداف مقدس سازمان نیروی انتظامی در مسیر دانش‌پلیسی گامی هرچند اندک برداشته شود.

(ب) اهداف تحقیق

هدف اصلی: تبیین رابطه آموزه‌های دینی با پلیس دانش‌محور

اهداف فرعی:

۱. تبیین رابطه آموزه‌های دینی با تحصیل دانش پلیسی؛
۲. تبیین رابطه آموزه‌های دینی با تولید دانش پلیسی؛
۳. تبیین رابطه آموزه‌های دینی با انتقال دانش ضمنی پلیس به دانش آشکار پلیسی؛
۴. تبیین رابطه آموزه‌های دینی با توسعه دانش پلیسی؛
۵. تبیین رابطه آموزه‌های دینی با انعطاف‌پذیری پلیس دانش‌محور.

(ج) فرضیات تحقیق

فرضیه اصلی: بین آموزه‌های دینی با پلیس دانش‌محور رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه‌های فرعی:

۱. بین آموزه‌های دینی با تحصیل دانش پلیسی، رابطه معناداری وجود دارد.
۲. بین آموزه‌های دینی با تولید دانش پلیسی، رابطه معناداری وجود دارد.
۳. بین آموزه‌های دینی با انتقال دانش ضمنی پلیس به دانش آشکار پلیسی، رابطه معناداری وجود دارد.
۴. بین آموزه‌های دینی با توسعه دانش پلیسی، رابطه معناداری وجود دارد.
۵. بین آموزه‌های دینی با انعطاف‌پذیری پلیس دانش‌محور، رابطه معناداری وجود دارد.

د) پیشینه تحقیق

با توجه به تازگی موضوع در حیطه تحقیقاتی، مطالعات تخصصی چندان زیادی در این زمینه صورت نگرفته است. با این حال در بعضی از تحقیقات صاحب نظران، به عامل دین و دانش به نحوی پرداخته شده است. بختیاری (۱۳۸۷) در تحقیقی با عنوان «بررسی میزان تأثیر معنویت بر توانمندسازی فرماندهان و مدیران میانی ناجا» به این نتیجه رسیده است که عامل ایمان بیشترین تأثیر را بر توانمندسازی فرماندهان و مدیران میانی ناجا دارد.

هاشمی (۱۳۸۹) در تحقیقی با عنوان «ارزیابی سطح مدیریت دانش در دانشگاه علوم انتظامی» به بررسی مدیریت دانش به صورت فرایندی، شامل ایجاد تشخیص، تحصیل، به کارگیری، اشتراک، توسعه و نگهداری دانش در سطح دانشگاه علوم انتظامی پرداخت. نتایج نشان داد در هیچ کدام از موارد مذکور، دانش در وضعیت ایده آل نیست و بین ابعاد مدیریت دانش در این دانشگاه با سایر دانشگاهها نیز تفاوتی وجود دارد.

آقاجانی و رضایی (۱۳۹۳) در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر پاداش اجتماعی بر تسهیم دانش و فرهنگ مشارکت تیمی پرداختند. آنها پاداش اجتماعی را متغیر مستقل و تسهیم دانش و فرهنگ مشارکتی را به منزله متغیر وابسته در نظر گرفتند. یافته‌های پژوهش آنها نشان داد که پاداش اجتماعی در تعهد عاطفی اعضا نسبت به تیم تأثیر مثبتی دارد و همچنین تعهد عاطفی تیمی هم در فرهنگ مشارکت تیمی و تسهیم دانش بین اعضای تیم تأثیر مثبت و معناداری داشته است.

پورسعید، مرادی و شعبانی (۱۳۹۱) در پژوهش دیگری با عنوان «الگوی شایستگی‌های محوری دانشگاه علوم انتظامی با تأکید بر مدیریت دانش»، قابلیت‌های زیربنایی مدیریت دانش، شامل منابع فنی، ساختاری، فرهنگی و انسانی و قابلیت‌های فرایندی، شامل خلق، تسهیم، کاربرد و ذخیره دانش و سه نوع شایستگی‌های انسانی، فناورانه و یکپارچگی را بررسی کردند. نتایج نشان می‌دهد که قابلیت‌های مدیریت دانش، تأثیر مثبت و معناداری بر کسب شایستگی‌های محوری دارند.

مطالعه‌ای که توسط سیا و همکاران (۲۰۱۲) بر سازمان پلیس دبي انجام گرفت، نشان داد که نیروی پلیس دبي یک تعهد راهبردی را در رابطه با مدیریت دانش برای افزایش کارایی عملکرد صورت داده است. همچنین طبق یافته‌های این پژوهش، چهار فاکتور اصلی به عنوان موانع بالقوه برای تسهیم دانش شناخته شدند که عبارتند از: ساختار سازمانی، رهبری، تخصیص زمان و اعتماد.

بنابر این، با وجود اینکه در حوزه دانش و سازمانهای دانشی با ابعاد مختلف عاملی و پیامدی دانش، تحقیقات گسترده‌ای انجام پذیرفته، اما در رابطه با نقش آموزه‌های دینی در پلیس دانش محور، تحقیقات و مطالعاتی انجام نگرفته است. با توجه به اینکه سازمانهای امنیتی به ویژه پلیس رویکرد دانش محوری بر پایه

آموزه‌های دینی رهیافتی بر نهادهای امنیتی دانش‌محور ۲۳۱

دین را دنبال می‌کنند، امید است این مقاله فتح بابی در این زمینه باشد و به عنوان یک پیشینه تحقیقی در تحقیقات دیگر پژوهشگران مورد استفاده قرار گیرد.

هـ) مبانی نظری پژوهش

در آموزه‌های دینی همیشه علم و دانش در کنار دین و پابندی به آن، همواره مورد توجه قرار گرفته و همسویی علم را با دین، عامل سعادت بشر معرفی کرده است. در بیانات مقام معظم رهبری به دانشجویان دانشگاه پلیس، آنان را نسل جوانی خطاب می‌فرمایند که با همه توان و نشاط خود، مسئولیت عظیم امنیت کشور را با آگاهی و معرفت بر دوش گرفته و خود را به سلاح علم و دین و روحیه تقوا و انقلابی‌گری آراسته، که بی‌شک می‌تواند خواسته مردم را در این مقوله بسیار پر اهمیت بر آورده کند. (احمدی، ۱۳۸۴: ۶۵)

سازمان پلیس ایران به عنوان مسئول برقراری نظم و امنیت، زمانی می‌تواند به بهترین وجه از عهده انجام مأموریت‌های خود برآید که کارکنان و به خصوص فرماندهان و مدیران از بهترین و صالح‌ترین و کارآمدترین افراد باشند. (احمدی مقدم، احمدوند و بختیاری، ۱۳۸۸: ۱۴۱) آنچه در دانش مورد توجه قرار می‌گیرد، نیروی انسانی است. اما مگر ممکن است به انسان پرداخت و فرهنگ، تاریخ، نظام باورها، ارزشها و نیازهای مادی و معنوی او را به فراموشی سپرد! از این رهگذر است که نمی‌توان دانش را صرفاً تجربی و به دور از دخالت اخلاق، معنویت و ارزشها تلقی کرد. (شرفی‌نیا، ۱۳۸۳: ۴)

با وجود سهولت زیادی که علم در زندگی و جامعه بشری انجام داده و آثارش به روشنی قابل مشاهده و انکار آن نیز غیر ممکن است، اما در حل اخلاق ناتوان است؛ زیرا ریشه اخلاق در دین است. شاید علم روزی بتواند انسان را رباط کند، اما از حل اخلاق ناتوان خواهد بود. لذا با توجه به موارد مطرح در این مقاله می‌توان گفت که توسعه پلیس دانش‌بنیان را در بستر آموزه‌های دینی می‌توان اجرایی کرد.

و) تولید، تحصیل و توسعه دانش در آموزه‌های دینی

۱. برای تولید دانش، پیوند اطلاعات با اطلاعات، اطلاعات با فعالیتها و اطلاعات با فرد، برای تحقق اشتراک دانش (وجود دانش ضمنی و دانش صریح) مهم است و در این زمینه آیات قران کریم همواره بر دانش ضمنی که پایه تولید دانش است تأکید می‌ورزد.

«فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ؛ پس ای اهل بصیرت، عبرت بگیرید. (حشر: ۲)

۲۳۲ ♦ مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی ۶۷

پیامبر اکرم(ص) می‌فرماید: دانش و علم بر دو نوع است: دانش و علمی که در قلب انسان است؛ این نوع دانش، علم سودمند است. نوع دوم علمی است که بر زبان جاری است؛ این نوع علم حجت خداوند بر بندگانش است. (تولایی، ۱۳۸۹: ۱)

پیامبر اکرم(ص) همچنین برای تبدیل دانشهای غیر مکتوب (تجربیات و دانش ضمنی) به دانش مکتوب و قابل انتقال می‌فرماید: دانش را با نگارش به بند بکشید. (سیدی، ۱۳۸۵: ۶۳)

حضرت علی(ع) می‌فرماید: عقل که غریزه اختصاصی انسان و از سرمایه‌های طبیعی بشر است، با علم آموزی و تجربه‌اندوزی بیشتر می‌شود. (ایران‌خواه، ۱۳۹۰: ۲)

حضرت علی(ع) می‌فرماید: دانش بر دو نوع است؛ دانش سرشته در طبیعت و دانش شنیده (ظاهری) و تا دانش سرشته در طبیعت نباشد، دانش شنیده و ظاهری سودی ندارد. (نهج‌البلاغه، حکمت ۳۳۸)

۲. کسب دانش روز: رسول اکرم(ص) با مشاهده گسترش فتوحات مسلمین و توسعه امور نظامی، حکم می‌کند که بعضی از اصحابش با سلاحهای جدید آشنا شوند و طرز استفاده از آنها را بیاموزند. به همین جهت دو نفر از اصحاب خود را به «جرش» (یکی از روستاهای یمن) فرستاد تا از آنجا وسایل یادگیری و تعلم خود را فراهم آورند و همچنین فرمودند: علم را فرا گیرید حتی اگر در چین باشد. (ایران‌خواه، ۱۳۹۰: ۲)

حضرت علی(ع) می‌فرماید: شایسته مرد عاقل آن است که نظر صائب خردمند را بر اندیشه خود بیفزاید و دانش خویش را به علم دانشمندان پیوند دهد. (همان: ۴-۱)

۳. نرم‌خویی (انعطاف‌پذیری): خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ»؛ ای رسول! رحمت خدا تو را با خلق مهربان و خوشخوی گردانید و اگر تندخو و سخت‌دل بودی، مردم از گرد تو متفرق می‌شدند. (آل عمران: ۱۵۹)

«أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ»؛ همانا خداوند آمرزنده و بردبار است. (بقره: ۲۳۵)

پیامبر اکرم(ص) می‌فرماید: خداوند بندگان دارد که آنان را برای رفع نیاز مردمان آفریده است. مردمان به آنها پناه می‌آورند و آنان در روز رستاخیز از عذاب خداوند در امانند. و نیز فرموده‌اند: کسی که سنگی را از سر راه بردارد، برایش پاداش در نظر گرفته می‌شود. (سیدی، ۱۳۸۵: ۱۳۱)

همچنین فرمودند: ای فرزندان عبدالمطلب شما با ثروت خود نمی‌توانید همه مردم را راضی کنید، پس با آنها چهره‌ای گشاده و خلقی خوش روبرو شوید. (همان: ۶۰)

آموزه‌های دینی رهیافتی بر نهادهای امنیتی دانش‌محور ۲۳۳

حضرت علی(ع) می‌فرماید: دل‌های مردم گریزان است؛ به کسی روی می‌آورند که خوشرویی کند(نهج‌البلاغه، حکمت ۵۰) و نیز فرموده‌اند: هماهنگی در اخلاق و رسوم مردم، ایمن ماندن از دشمنی و کینه‌های آنان است.(نهج‌البلاغه، حکمت ۴۰۱)

به مردم نگو به من فرمان دادند و من نیز فرمان می‌دهم، پس باید اطاعت شود؛ که اینگونه خود بزرگ‌بینی دل را فاسد و دین را پژمرده می‌کند و موجب زوال است.(همان، نامه ۵۳)

در آنجا که مدارا کردن بهتر است، مدارا کن و در جایی که جز با درشتی کار انجام نگیرد، درشتی کن. پر و بالت را بر رعیت بگستران و با مردم گشاده‌رو باش.(همان، نامه ۴۶)

«وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ»؛ و به راستی ما فرزندان آدم را گرامی داشتیم.(اسرا: ۷۰)

«قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا»؛ با مردم [به زبان] خوش سخن بگویید.(بقره: ۸۳)

پیامبر اکرم(ص) می‌فرماید: بر شما باد (کسب) کرامت‌های اخلاقی؛ که همانا خدای عز و جل مرا بدانها برانگیخته است.(دلشاد تهرانی، ۱۳۸۵: ۲۲۰)

ز) دانش و انواع آن

دانش عبارت است از اطلاعات آمیخته با خبرگی و تجربیات افراد یا زیرمجموعه سازمان یافته‌ای از حقایق یا ایده‌ها که یک قضاوت (نظر) منطقی یا یک نتیجه تجربی را ارائه می‌کند(اخوان و باقری، ۱۳۸۹: ۸۵). دانش، موجودیتی است که قابلیت ایجاد خود را دارد و از طریق باورهای ایجاد شده مبتنی بر اطلاعات قابل شناسایی است.(نوناکا و همکاران، ۲۰۰۰: ۳۸)

۱. دانش آشکار و دانش ضمنی

تقسیم‌بندی دانش به دو بخش آشکار یا صریح و نهان یا ضمنی را می‌توان به فیلسوف پولانی(۱۹۵۸) نسبت داد. هر چند کاربرد این نوع طبقه‌بندی در کسب و کار و مدیریت دانش به نظریه پرداز شاخص ژاپنی، نوناکا(۱۹۹۹) قابل انتساب است. وی معتقد است دو نوع دانش وجود دارد: یکی دانش ضمنی که در ذهن و تجارب افراد نهفته است و رسمی کردن و انتقال آن به دیگران دشوار است و عمیقاً در فعالیت و تعهد فردی به یک زمینه خاص نظیر یک حرفه یا صنعت، یک فناوری خاص یا بازار محصول ریشه دارد و دوم، دانش صریح که رسمی و سیستماتیک است و به سهولت در قالب ویژگی‌های محصولی، یک فرمول خاص یا یک برنامه کامپیوتری قابل کدگذاری و انتقال است.(داونپورت، ۱۹۹۸)

دانش را از منظر شناخت‌شناسی، مرتبط با رویکردهای نظری، به دو دسته دانش عینی و ضمنی تقسیم می‌کنند. از این دو نوع، دانش ضمنی منجر به مزیت رقابتی می‌شود. این حقیقتی است که دانش، فی‌نفسه نهادی پیچیده است. در مرکز اهمیت آن، نوعی از دانش است که سازمانها مجبورند آن را مدیریت کنند. اگر همه دانشها، دسته‌بندی شده و رسمی یا صریح بودند، عملکرد مدیریت دانش می‌توانست موضوعی باشد که اندکی بیشتر از تطابق و مدیریت باشد. بنابر این، دانش را می‌توان به صورت عمده به دو بخش تقسیم کرد: دانش صریح و ضمنی؛ که هر دوی آنها به صورت مستقل عمل کرده، به نوبت سازمان را در راه موفقیت هدایت می‌کنند.

دیده شده که دانش صریح به صورت فزاینده‌ای به کار گرفته شده و هم در عمل و هم در ادبیات مربوطه مورد تأکید قرار دارد؛ به صورت ابزاری که باید برای به کارگیری دانش سازمانی مورد استفاده قرار گیرد و کشف شود. اسکاربورو و همکاران (۱۹۹۹) به این نکته توجه می‌کنند که گروهها، شبکه‌های داخلی، خدمات‌دهنده‌های گروه، انتقال‌دهنده‌های اطلاعات، مدیریت پایگاه داده‌ها و شبکه‌های کارکرد دانش، به کار گرفته شده تا دانش سازمانی مورد اشتراک قرار گیرد. به همان شکل، پان و اسکاربورو (۱۹۹۹) اعتقاد دارند که بخش صریح دانش به شکل داده‌های سخت یا فرایندهای دسته‌بندی شده نظام‌مند بوده و به راحتی مورد بحث قرار می‌گیرند. به بیان دیگر؛ شکل صریح دانش می‌تواند به سهولت و به طور رسمی توسط افراد انتقال یابد.

از سوی دیگر، شکل ضمنی دانش به صورتی ناخودآگاه درک و به کار گرفته شده، تفصیل آن دشوار بوده، از طریق عمل مستقیم و تجربه قابل توسعه بوده و از طریق گفتگو، داستان‌سرایی و غیره به اشتراک گذاشته می‌شود. لازم است دانش ضمنی به صورت «دانش در عمل» در نظر گرفته شود که فرض می‌کند این نوعی دانش است که بر خلاف دانش صریح که درون حیطه سازمانی برای دستیابی آماده است، به تفصیل در نیامده است. همچنین گفته شده که دانش ضمنی نقیض دانش صریح است؛ زیرا به راحتی به وسیله سازوکارهای معمول‌تر مانند مدارک، نقشه‌ها و رویه‌ها قابل دسته‌بندی و انتقال نیستند.

محققان موضوع دانش ضمنی معتقدند بیشترین چیزی که مردم را در رسیدن به اهدافشان موفق می‌سازد، دانش ضمنی است و اینکه، ارائه تعریف علمی از دانش، کاری دشوار بوده و تحقیق روی آن به زمینه علم انسان‌شناسی ارتباط دارد. واقعیت آن است که بیشتر اطلاعاتی که یک سازمان سعی دارد بر آن مدیریت کند، درباره افراد و تجربیات جمعی نیروهای کاری است و آن چیزی نیست مگر شکل ضمنی دانش. دانش ضمنی، دانشی غیر مفصل بوده که در مغز یک فرد است و معمولاً شرح یا انتقال آن دشوار است. این دانش، درسهای یادگرفته شده، دانش فنی، داوری، قوانین ساده و الهام است که مشخصه‌های اصلی برای یک سازمان یادگیرنده است.

آموزه‌های دینی رهیافتی بر نهادهای امنیتی دانش‌محور ۲۳۵

در جمع‌بندی بحث میان دانش ضمنی در مقابل دانش صریح و پیش بردن آن در محیط کار، ممکن است ادعا شود که هر دوی آنها به سهم خود مهم بوده و همچنین استقلالی درونی دارند. اگر سازمانی بخواهد برتری داشته باشد، پس مدیریت ارشد آن باید اهمیت یکسانی را نسبت به مدیریت شکل‌های ضمنی و صریح دانشی که توسط نیروی کار آن، در زمان کار روی وظایف یا مسئولیت‌های مختلف خلق می‌شود در نظر بگیرد. هر چند مدیریت دانش ضمنی، به مراتب مشکل‌تر از دانش آشکار است، اما ارزش آن در کسب مزیت رقابتی در سازمان، بیشتر است. (علوی، ۲۰۰۱)

دستورالعملها، مقررات، قوانین، رویه‌های انجام کار، آیین‌نامه‌ها، شرح جزئیات و... که به صورت رسمی در بین افراد سازمان به آسانی قابل انتقالند، دانش آشکار به حساب می‌آیند. اما دانش ضمنی، دانش شخصی بوده و فرموله کردن آن بسیار مشکل است. این نوع دانش که از طریق تسهیم تجربیات با مشاهده و تقلید اکتساب می‌شود، ریشه در اعمال، رویه‌ها، تعهدات، ارزشها و احساسات افراد داشته، قابل کدگذاری نبوده، از طریق یک زبان مخابره نمی‌شود. (فتحیان و دیگران، ۱۳۸۴: ۲)

۲. انتقال دانش ضمنی به دانش آشکار

محور توسعه و پیشرفت کشورها بر نیروی انسانی متخصص مبتنی است. کارکنان، دانش را تولید، نگهداری و استفاده می‌کنند. کارکنان جدید، دانش خود را وارد سازمان می‌کنند. اشخاصی که هم اکنون عضو سازمان می‌باشند در قالب تیمهای کاری و شبکه‌های دانشی در برنامه‌های آموزشی اقدام به یادگیری می‌کنند و کارکنانی که از سازمان خارج می‌شوند، دانش خود را با خودشان می‌برند (اخوان و باقری، ۱۳۸۹: ۲۳). لذا توان حفظ و آشکار کردن دانش ضمنی و انتقال آن به کارکنان، می‌تواند عامل رشد و توسعه دانش قرار گیرد.

ح) پلیس دانش‌محور

۱. تولید علم

تحصیل دانش: دانش به صورت ضمنی و آشکار در بدنه پلیس جریان دارد. پس از شناسایی دانش می‌توان از چارچوبها و سازوکارهای مشخص به تحصیل دانش پرداخت. در واقع؛ یکی از بخشهای اصلی در مدیریت دانش، تبدیل دانشهای ضمنی به آشکار است.

توسعه دانش: در توسعه دانش، ایجاد مهارت جدید، فرایندهای جدید، نظرات بهتر و فرایندهای مؤثر مد نظر است و نکته مهم اینکه، دانش فقط از تخصص سرچشمه نمی‌گیرد، بلکه از تجربه نیز به دست می‌آید.

پس یک شبکه داخلی سازمانی و تسهیل در ارتباط بین افراد داخلی پلیس با یکدیگر، از موارد کلیدی است. (همان: ۳۶۷-۳۶۶)

۲. به روز بودن تاکتیکها و تکنیکها در پلیس دانش محور

نرم افزاری کردن امنیت و استفاده از تاکتیک حل مسئله برای مواجهه با جرم، از مواردی است که مورد توجه پلیس دانش محور است؛ زیرا با استفاده از شیوه‌ها و تاکتیکهای سخت‌افزاری نمی‌توان به توسعه و گسترش امنیت پرداخت. در مواجهه با جرم نیز تأکید بر شیوه فعال مبتنی بر حل مسئله است. (قمری، ۱۳۹۱: ۱)

۳. موقعیت‌گرایی و انعطاف‌پذیری پلیس دانش محور

آنچه در این رویکرد برای پلیس مهم است، ابتدا تعامل با مردم و سپس تخلف مردم، مد نظر است (نوبدینا، ۱۳۸۸: ۳۸). همچنین جوهره اصلی کار پلیس جامعه‌محور، خدمت، دلسوزی، مشاوره و مذاکره است؛ برخورداری از توانمندی تعامل و مهارت اجتماعی و داشتن روابط صمیمی با شهروندان و حمایت از حقوق مدنی و اجتماعی شهروندان در حوزه داشتن نگاه ارزشی به شهروندان است. البته این به این معنای کم اهمیت جلوه دادن اقتدار و شأن و منزلت پلیس نیست (قمری، ۱۳۹۱: ۲). بررسی آیات، احادیث و روایات نشان می‌دهد آموزه‌های دین اسلام که مبنای فکری، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی جامعه ماست، رهنمودهای اساسی و پایدار برای ارتقای تخصص، تولید علم و دانش دارد. همچنان که در این مقاله نشان داده شد، توصیه‌های آیات قران کریم و احادیث ائمه اطهار (ع) بر تولید علم، بهره‌جستن از علم و دانش روز در این زمینه و تأکید بر دانش ضمنی با عنوان دانش سرشته در طبیعت، دانش قلبی و سودمند بودن آن در تولید دانش، جستجو و فراگرفتن علم است.

ط) رابطه آموزه‌های دینی با پلیس دانش محور

در آموزه‌های دینی همیشه علم و دانش در کنار دین و پایبندی به آن همواره مورد توجه بوده و سعادت بشری در گرو همسویی علم با دین معرفی شده است. سازمان پلیس به عنوان مسئول برقراری نظم و امنیت، زمانی می‌تواند به بهترین وجه از عهده انجام مأموریت‌های خود برآید که از دانش لازم و متناسب با فرهنگ دینی و حاکم بر جامعه برخوردار باشد. تولید و به کارگیری دانش پلیسی مورد نیاز، زمانی محقق می‌شود که کارکنان و به خصوص فرماندهان و مدیران آن، از بهترین و صالح‌ترین و کارآمدترین افراد باشند و مبنای فکری و فرهنگی کارکنان بر پایه ارزشهای دینی تثبیت یافته باشد. بنابر این، آنچه در دانش مورد توجه قرار می‌گیرد، نیروی انسانی است. دانشی که در ذهن افراد سازمان شکل می‌گیرد، بدون دخالت اخلاق، معنویت و ارزشها نمی‌تواند برای سازمان اسلامی سودمند باشد.

آموزه‌های دینی رهیافتی بر نهادهای امنیتی دانش‌محور ۲۳۷

بررسی آیات، احادیث و روایات نشان می‌دهد که آموزه‌های دین اسلام که مبنای فکری، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی جامعه ماست، رهنمودهای اساسی و پایدار برای ارتقای تخصص، تولید علم و دانش دارد. امروزه دانش آشکار و پنهان در سازمانها از اهمیت بیشتری برخوردار است و در این میان، بیشترین دانش مورد نیاز سازمان که مزیت رقابتی برای سازمان ایجاد می‌کند، دانش ضمنی یا پنهان کارکنان است.

یکی از چالشهای سازمانهای امروزی در انتقال دانش ضمنی به دانش آشکار، برای ماندگاری و نشر آن در سراسر سازمان، مؤلفه‌ها و شاخصهای فرهنگی، مدیریتی و سبک زندگی کاری کارکنان است که نقش عمده‌ای را در تحقق این اهداف و انتقال دانش ضمنی ایفا می‌کند. بنابر این، مبنای فکری برگرفته از آموزه‌های دینی، مهم‌ترین و بهترین بستر را در فرایند چرخه دانش و توسعه آن در سازمان پلیس می‌تواند فراهم کند.

ی) روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و روش انجام آن، توصیفی و همبستگی با استفاده از شیوه کتابخانه‌ای و پیمایش است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها از طریق فیش‌برداری و پرسشنامه است. جامعه آماری تحقیق شامل مدیران پلیس در حوزه دانش است که با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران، تعداد ۱۰۰ نفر به صورت تصادفی طبقه‌ای برای اجرای آزمون مشخص شدند. روایی پرسشنامه تحقیق شامل ۲۵ سؤال محقق ساخته بر مبنای مبانی نظری بر اساس طیف لیکرت با استفاده از نظر اساتید و خبرگان مورد تأیید قرار گرفت و برای محاسبه ضریب پایایی آن نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن برای این پژوهش ۰/۸۱ برآورد شده است. برای تحلیل داده‌های آماری از آزمونهای تک نمونه‌ای و همبستگی پیرسون در بسته نرم‌افزاری اس.پی.اس.اس و برای تحلیل داده‌های حاصل از مبانی نظری و یافته‌ها به شیوه حکمی اجتهادی، از روش تبیینی و تفسیری (خسروپناه، ۱۳۹۴) استفاده شده است.

ک) یافته‌های تحقیق

اطلاعات به دست آمده از داده‌های جمع‌آوری شده، به کمک تکنیکهای آمار توصیفی و استنباطی و با استفاده از روش حکمی و اجتهادی تجزیه و تحلیل شدند.

۱. آمار توصیفی

در این بخش از تجزیه و تحلیل آماری، به بررسی چگونگی توزیع نمونه آماری از حیث متغیرهایی چون: سن، میزان تحصیلات و سابقه خدمت پاسخگویان پرداخته می‌شود.

جدول ۱: توصیف آماری ویژگی‌های پاسخ‌دهندگان

سابقه خدمت		سن		میزان تحصیلات	
٪ ۱۶	۱۰-۱	٪ ۱۹	۳۰-۲۰	٪ ۴	دیپلم
٪ ۴۳/۵	۲۰-۱۱	٪ ۴۴	۴۰-۳۱	٪ ۲۸	فوق دیپلم
٪ ۴۰/۵	۳۰-۲۱	٪ ۳۷	۵۰-۴۱	٪ ۴۵/۵	لیسانس
	۳۰+	-	۵۰+	٪ ۲۲/۵	فوق لیسانس و بالاتر

جدول ۱ نشان می‌دهد اکثر قریب به اتفاق پاسخگویان دارای تحصیلات عالی و بیشترین آنها بین ۳۱ تا ۵۰ سال سن تقویمی و ۱۱ تا ۳۰ سال سن خدمتی می‌باشند. لذا از تجربه کافی و لازم برخوردارند.

۲. آمار استنباطی

فرضیه‌های پژوهش با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و آزمون تک نمونه‌ای تحلیل شدند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها ۹۵ درصد وجود رابطه آموزه‌های دینی را با پلیس دانش محور تأیید کرد. در ادامه به تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به هر یک از فرضیات تحقیق می‌پردازیم.

فرضیه ۱ فرعی: بین آموزه‌های دینی با تحصیل دانش پلیسی، رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۲: ضریب همبستگی بین آموزه‌های دینی با تحصیل دانش پلیسی (نتایج آزمون پیرسون)

تعداد	ضریب همبستگی	سطح معناداری
۱۰۰	۷۴/۰	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول ۱ می‌توان نتیجه گرفت که بین آموزه‌های دینی با تحصیل دانش پلیسی رابطه معناداری وجود دارد و میزان همبستگی آن زیاد است.

جدول ۳: نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای به منظور بررسی فرضیه اول تحقیق

تعداد پاسخگویان	مقدار	درجه آزادی	سطح معناداری
۱۰۰	۵/۸۹	۱۳۵	۰/۰۰۱

نتیض ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای تحصیل دانش پلیسی نمی‌شود.

ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای تحصیل دانش پلیسی می‌شود.

آموزه‌های دینی رهیافتی بر نهادهای امنیتی دانش‌محور ۲۳۹

با توجه به اینکه مقدار تی جدول (۵/۸۹) از ۳ بیشتر است، لذا در ناحیه HI قرار دارد و همچنین چون سطح معنادار نیز از ۰/۰۵ کمتر است، فرضیه اول تأیید می‌شود و با سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت آموزه‌های دینی موجب ارتقای تحصیل دانش پلیسی می‌شود.

فرضیه ۲ فرعی: بین آموزه‌های دینی با تولید دانش پلیسی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۴: ضریب همبستگی بین آموزه‌های دینی با تولید دانش پلیسی (نتایج آزمون پیرسون)

تعداد	ضریب همبستگی	سطح معناداری (P)
۱۰۰	۶۸/۰	۰/۰۰۰

با توجه به نتایج جدول ۴ می‌توان نتیجه گرفت که بین آموزه‌های دینی با تولید دانش پلیسی، رابطه معناداری وجود دارد و میزان همبستگی آن زیاد است.

جدول ۵: نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای به منظور بررسی فرضیه دوم تحقیق

تعداد پاسخگویان	مقدار T	درجه آزادی	سطح معناداری (P)
۱۰۰	۷/۲۹	۱۳۵	۰/۰۰۰

نقیض ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای تولید دانش پلیسی نمی‌شود.

ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای تولید دانش پلیسی می‌شود.

با توجه به اینکه مقدار تی جدول (۷/۲۹) از ۳ بیشتر است، لذا در ناحیه HI قرار دارد. همچنین چون سطح معنادار نیز از ۰/۰۵ کمتر است، فرضیه دوم تأیید می‌شود و با سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت آموزه‌های دینی موجب ارتقای تولید دانش پلیسی می‌شود.

فرضیه ۳ فرعی: بین آموزه‌های دینی با انتقال دانش ضمنی به دانش آشکار پلیسی، رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۶: ضریب همبستگی بین آموزه‌های دینی با انتقال دانش ضمنی به دانش آشکار پلیسی (نتایج آزمون پیرسون)

تعداد پاسخگویان	ضریب همبستگی	سطح معناداری (P)
۱۰۰	۷۸/۰	۰/۰۰۰

با توجه به نتایج جدول ۶ می‌توان نتیجه گرفت که بین آموزه‌های دینی با انتقال دانش ضمنی به دانش آشکار پلیسی، رابطه معناداری وجود دارد و میزان همبستگی آن زیاد است.

جدول ۷: نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای به منظور بررسی فرضیه سوم تحقیق

تعداد پاسخگویان	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری (σ)
۱۰۰	۴/۹۲	۱۳۵	۰/۰۰۰

نتیجه ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای انتقال دانش ضمنی به دانش آشکار پلیسی نمی‌شود.

ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای انتقال دانش ضمنی به دانش آشکار پلیسی می‌شود.

با توجه به اینکه مقدار تی جدول (۴/۹۲) از ۳ بیشتر است، لذا در ناحیه HI قرار دارد و همچنین چون سطح معنادار نیز از ۰/۰۵ کمتر است، فرضیه سوم تأیید می‌شود و با سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت آموزه‌های دینی موجب ارتقای انتقال دانش ضمنی به دانش آشکار پلیسی می‌شود.

فرضیه ۴ فرعی: بین آموزه‌های دینی با توسعه دانش پلیسی، رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۸: ضریب همبستگی بین آموزه‌های دینی با توسعه دانش پلیسی (نتایج آزمون پیرسون)

تعداد پاسخگویان	ضریب همبستگی	سطح معناداری (σ)
۱۰۰	۶۹/۰	۰/۰۰۳

با توجه به نتایج جدول می‌توان نتیجه گرفت که بین آموزه‌های دینی با توسعه دانش پلیسی رابطه معناداری وجود دارد و میزان همبستگی آن زیاد است.

جدول ۹: نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای به منظور بررسی فرضیه چهارم تحقیق

تعداد پاسخگویان	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری (σ)
۱۰۰	۴/۲۱	۱۳۵	۰/۰۰۳

نتیجه ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای توسعه دانش پلیسی نمی‌شود.

ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای توسعه دانش پلیسی می‌شود.

با توجه به اینکه مقدار تی جدول (۴/۲۱) از ۳ بیشتر است، لذا در ناحیه HI قرار دارد و همچنین چون سطح معنادار نیز از ۰/۰۵ کمتر است، فرضیه چهارم تأیید می‌شود و با سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت آموزه‌های دینی موجب ارتقای توسعه دانش پلیسی می‌شود.

فرضیه ۵ فرعی: بین آموزه‌های دینی با انعطاف‌پذیری پلیس دانش‌محور، رابطه معناداری وجود دارد.

آموزه‌های دینی رهیافتی بر نهادهای امنیتی دانش‌محور ۲۴۱

جدول ۱۰: ضریب همبستگی بین آموزه‌های دینی با انعطاف‌پذیری پلیس دانش‌محور (نتایج آزمون پیرسون)

تعداد	ضریب همبستگی	سطح معناداری (σ _{۱۷})
۱۰۰	۸۱/۰	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول ۱۰ می‌توان نتیجه گرفت که بین آموزه‌های دینی با انعطاف‌پذیری پلیس دانش‌محور رابطه معناداری وجود دارد و میزان همبستگی آن زیاد است.

جدول ۱۱: نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای به منظور بررسی فرضیه پنجم تحقیق

تعداد پاسخگویان	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری (σ _{۱۷})
۱۰۰	۴/۳۶	۱۳۵	۰/۰۰۱

نقیض ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای انعطاف‌پذیری پلیس دانش‌محور نمی‌شود.

ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای انعطاف‌پذیری پلیس دانش‌محور می‌شود.

با توجه به اینکه مقدار تی جدول (۷/۳۶) از ۳ بیشتر است، لذا در ناحیه HI قرار دارد و همچنین چون سطح معنادار نیز از ۰/۰۵ کمتر است، فرضیه پنجم تأیید می‌شود و با سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت آموزه‌های دینی موجب ارتقای انعطاف‌پذیری پلیس دانش‌محور می‌شود.

فرضیه اصلی تحقیق: بین آموزه‌های دینی با پلیس دانش‌محور رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۱۲: ضریب همبستگی بین آموزه‌های دینی با پلیس دانش‌محور (نتایج آزمون پیرسون)

تعداد	ضریب همبستگی	سطح معناداری (σ _{۱۷})
۱۰۰	۷۳/۰	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول ۱۲ می‌توان نتیجه گرفت که بین آموزه‌های دینی با پلیس دانش‌محور، رابطه معناداری وجود دارد و میزان همبستگی آن زیاد است.

جدول ۱۳: نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای به منظور بررسی فرضیه اصلی تحقیق

تعداد پاسخگویان	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری (σ _{۱۷})
۱۰۰	۵/۲۹	۱۳۵	۰/۰۰۱

نقیض ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای پلیس دانش‌محور نمی‌شود.

ادعا: آموزه‌های دینی موجب ارتقای پلیس دانش‌محور می‌شود.

با توجه به اینکه مقدار تی جدول (۵/۲۹) از ۳ بیشتر است، لذا در ناحیه HI قرار دارد و همچنین چون سطح معنادار نیز از ۰/۰۵ کمتر است، فرضیه اصلی تحقیق تأیید می‌شود و با سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت آموزه‌های دینی موجب ارتقای پلیس دانش محور می‌شود.

ل) نتیجه‌گیری

با توجه به آمار توصیفی و جدول ۱، از بین پاسخ‌دهندگان، ۲۸ درصد دارای مدرک فوق دیپلم، ۴۵/۵ درصد دارای مدرک لیسانس و ۲۲/۵ درصد دارای مدرک فوق لیسانس و بالاتر بوده‌اند. همچنین ۸۴ درصد پاسخگویان در نیمه دوم و سوم خدمت خود بوده‌اند؛ لذا از نظر داشتن اطلاعات و تجربیات کافی و وافی، در حد مطلوبی بوده‌اند.

در این تحقیق، رابطه بین آموزه‌های دینی با پلیس دانش محور بررسی شد و پس از آزمون فرضیه‌ها، نتایج ذیل به دست آمد:

۱. بین آموزه‌های دینی با تحصیل دانش پلیسی، رابطه معناداری معادل ۷۴/۰ وجود دارد.
۲. بین آموزه‌های دینی با تولید دانش پلیسی، رابطه معناداری معادل ۶۸/۰ وجود دارد.
۳. بین آموزه‌های دینی با انتقال دانش ضمنی پلیس به دانش آشکار پلیسی، رابطه معناداری معادل ۰/۷۸ وجود دارد.
۴. بین آموزه‌های دینی با توسعه دانش پلیسی، رابطه معناداری معادل ۶۹/۰ وجود دارد.
۵. بین آموزه‌های دینی با انعطاف‌پذیری پلیس دانش محور، رابطه معناداری معادل ۸۱/۰ وجود دارد.
۶. بین آموزه‌های دینی با پلیس دانش محور، رابطه معناداری معادل ۷۳/۰ وجود دارد.

همانطور که یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، به طور کلی نتایج تحقیق با ادبیات تحقیق همسو بوده و مورد تأیید قرار گرفته است. (جدول ۱۳)

به طور کلی مهم‌ترین یافته حاصل از این مطالعه، به نتایجی که از تبیین فرضیه‌های پژوهش به دست آمده است برمی‌گردد، که به روش تجربی و با استفاده از آزمونهای آماری تبیین شد و سپس با اتکا به مبانی دینی، مورد تفسیر موضوعی قرار گرفت. بر اساس نتایج تحقیقات علوم غریبی، فرایند تولید و چرخه به کارگیری دانش، مبتنی بر عواملی است که بیشتر جنبه مادی دارند و اگر در فرد، کشش درونی برای تولید دانش سازمانی ایجاد می‌شود، این انگیزه درونی مبتنی بر علل بیرونی و مادی است و بین عوامل انگیزاننده و خروجی و نتایج کار، تناسب ظاهری، کلیشه‌ای و قابل محاسبه وجود دارد. اما پاسخی که از آیات و روایات برای فرایند منطقی و اصولی تولید و به کارگیری دانش می‌توان یافت، عواملی است که خارج از دایره مادی است و نتایجی که تحت تأثیر این عوامل در فرایند دانش در سازمان به وجود می‌آید، با هیچ

آموزه‌های دینی رهیافتی بر نهادهای امنیتی دانش‌محور ۲۴۳

فرمول ریاضی قابل محاسبه نیست و بسیار فراگیرتر از پاسخی است که در مکاتب غربی به آن اشاره شده است. این یک مفهوم و نتیجه انتزاعی نیست، بلکه در قالب مفهوم عینی نیز قابل درک و تفسیر است.

بنابر این، در سازمانهای امنیتی نظیر ناجا که با توجه به شرایط حاکم بر جامعه، رویکرد دانش‌محوری را به عنوان یکی از راهبردهای اصلی خود دنبال می‌کنند، فراهم کردن چرخه تولید دانش، تسهیم و به کارگیری دانش همسو با آرمانهای حاکم بر جامعه اسلامی، جز در بستر آموزه‌های دینی میسر نمی‌شود. گرچه عده‌ای از پاسخگویان در قسمت بیان آزاد مطالب در پاسخنامه، بر شاخصهای اثرگذار دیگری مبنی بر توسعه پلیس دانش‌بنیان اشاره کرده بودند، اما نتیجه کلی این مطالعه، حکایت از تأیید فرضیه‌های تحقیق، مبنی بر وجود رابطه مثبت و مستقیم آموزه‌های دینی با توسعه پلیس دانش‌محور دارد.

از سوی دیگر، شکل‌گیری روحیه انعطاف‌پذیر کارکنان در مقابله با جامعه و طیف گسترده‌ای از انسانهای با سلیق و تفکرات و انتظارات گوناگون را می‌توان در بستر آموزه‌های دینی جست. هرچند تعهد کارکنان به دانش‌اندوزی و رفتارهای اخلاقی در سایر پلیس‌های جهان نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اما تعهد کارکنان در سازمانهای غیر دینی، منبث از تکلیف سازمانی و در راستای تحقق اهداف سازمان قرار داشته، با انگیزه‌های بیرونی و مادی شکل داده می‌شود؛ در حالی که در سازمانهای اسلامی، تعهد کارکنان مبتنی بر تحقق رضایت و خواست خداوند و پاسخگویی در عالمی دیگر است. بنابر این، تعهدی که در سایه آموزه‌های دینی و کاربست آن در چرخه خلق و به کارگیری دانش در کارکنان شکل می‌گیرد، مبتنی بر انگیزه‌های معنوی و با اهداف آرمانی بوده و با یک نظارت و حرکت درونی فرایند تولید و بازتولید دانش پلیس را تسهیل و بهبود می‌بخشد؛ چرا که آموزه‌های دینی، انسان را در وضعیت مطلوبی قرار می‌دهد که موجبات افزایش عمیق انگیزه‌های درونی و ایجاد بسترهای تحقق دانش مطلوب سازمانی را فراهم می‌کند.

پیشنهادها

با توجه به پذیرش وجود رابطه علی بین آموزه‌های دینی با پلیس دانش‌محور، پیشنهادهای برخاسته از نتایج تحقیق به منظور بهبود و ارتقای وضعیت پلیس دانش‌محور، حرکت از وضع موجود به وضع مطلوب و تحقق اهداف راهبردی ناجا به شرح ذیل ارائه می‌شود:

۱. همانگونه که یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، آموزه‌های دینی نقش مؤثری در ارتقای دانش پلیسی ایفا می‌کنند. بنابر این، با توجه به تأیید فرضیه اصلی تحقیق با ضریب همبستگی نسبتاً زیاد، باید تلاش کرد آموزه‌های دینی به عنوان پایه فکری- فرهنگی و مطمئن‌ترین تکیه‌گاه و راهگشای قوی در تمامی برنامه‌ریزی‌های سازمان به منظور تحصیل، تولید و توسعه دانش پلیسی، به صورت جدی و عمقی و بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد.

۲. بازنگری در برنامه‌های راهبردی ناجا، در راستای رفع موانع موجود و تدوین ساختاری مناسب با استفاده از مدل‌های متناسب، به منظور بهره‌گیری قوی از آموزه‌های دینی در فرایند توسعه دانش پلیسی.
۳. برگزاری دوره‌های حضوری، غیر حضوری و مجازی کیفی با عنوان «آموزه‌های دینی و نقش آن در رشد و اعتلای دانش پلیسی» با بهره‌گیری از رهنمودهای اساسی و پایدار این آموزه‌ها برای ارتقای تخصص، تولید علم و دانش پلیسی.
۴. تلاش در جهت تقویت آموزشهای مکتبی با استفاده از قرآن، سنت و سیره معصومین(ع) در ابعاد مختلف، به منظور ایجاد روحیه جستجوگری و تقویت دانش پلیسی در قالب ارزشهای دینی.
۵. تلاش در جهت تقویت انعطاف‌پذیری کارکنان پلیس در مقابله و مواجهه با تحولات سریع محیطی و تقویت توان نرم‌افزاری آنان بر پایه آموزه‌های دینی.
۶. تلاش در جهت حفظ و ذخیره‌سازی دانش و تجربیات ضمنی و پنهان پلیسی از طریق انتقال به دانش آشکار بر مبنای آموزه‌های دینی، به منظور تقویت حافظه سازمانی و رشد دانش پلیسی. تلاش در این مسیر و پایبندی به آنها، نه تنها موجب ارتقای پلیس دانش‌محور می‌شود، بلکه سبب تلطیف افکار و روحيات و ارتقای رفتار کارکنان این سازمان می‌شود.

منابع

- قرآن کریم.
  - نهج البلاغه. ترجمه محمد دشتی (۱۳۷۹). قم: انتشارات مؤمنین.
  - آقاجانی حسنعلی، رضایی سعید (۱۳۹۳). «بررسی تأثیر پاداش اجتماعی بر تسهیم دانش و فرهنگ مشارکت تیمی از طریق تعهد عاطفی تیمی». مدیریت دولتی، دوره ۶، شماره ۱، ۱-۲۴.
  - احمدوند، علی محمد و احمد روحانی (۱۳۸۷). «پلیس دانش‌محور». دانش انتظامی، سال نهم، ش ۲.
  - احمدی، زهرا (۱۳۸۴). «نیروی انتظامی و ارزشها». گلبرگ، ش ۶۷: ۶۵.
  - احمدی مقدم، اسماعیل؛ علی محمد احمدوند و حسن بختیاری (۱۳۸۸). «طراحی الگوی توانمندسازی فرماندهان و مدیران ناجا». مطالعات مدیریت انتظامی، سال چهارم، ش ۲: ۱۴۹.
  - اخوان، پیمان و روح‌الله باقری (۱۳۸۹). مدیریت دانش از ایده تا عمل. تهران: آتی‌نگر.
  - ایران‌خواه، محمدجواد (۱۳۹۰). «ارزش دانشمند و دانش». قابل دسترس در: <http://alemalenabi.blogfa.com>
  - بختیاری حسن (۱۳۸۷). «میزان تأثیر معنویت بر توانمندسازی فرماندهان و مدیران میانی ناجا». مطالعات مدیریت انتظامی، سال ۳، شماره ۲: ۱۵۶-۱۶۷.
  - پورسعید، سید مسعود؛ غلامرضا مرادی و اسماعیل شعبانی (۱۳۹۱). «الگوی شایستگی‌های محوری دانشگاه علوم انتظامی با تأکید بر مدیریت دانش». مطالعات مدیریت انتظامی، سال هفتم، ش ۲: ۱۹۷-۲۱۸.
  - تولایی، روح‌الله (۱۳۸۹). «بررسی مفهوم دانش در منابع اسلامی». برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت صنعتی، به راهنمایی علی رضائیان، دانشگاه امام صادق (ع). پایگاه مقالات علمی مدیریت: www.system.parsiblog.com
  - خسروپناه، عبدالحسین (۱۳۹۴). روش‌شناسی علوم اجتماعی. تهران: مؤسسه حکمت و فلسفه ایران.
  - دلشاد تهرانی، مصطفی (۱۳۸۵). سیری در تربیت اسلامی. تهران: دریا.
  - سیدی، حسین (۱۳۸۵). همنام گل‌های بهاری. قم: نسیم اندیشه.
  - شریفی‌نیا، محمدحسین (۱۳۸۳). «دین و مدیریت». پایگاه مجلات تخصصی نور.
  - فتحیان، محمد؛ لیلا بیگ و عاطفه قوامی فر (۱۳۸۴). نقش مدیریت دانش ضمنی در خلاقیت و نوآوری. سومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، تهران، گروه پژوهشی آریانا، http://www.civilica.com/Paper-IRIMC03-IRIMC03_163.html
  - قمری، حسین (۱۳۹۱). «نقش ناجا در تحقق حقوق شهروندی». قابل دسترس در: <http://ghamarihoson.blogfa.com>
  - نویدنیا، منیژه (۱۳۸۸). «چشم‌انداز پلیس امنیت و سرمایه انسانی». مطالعات راهبردی، ش ۲: ۳۸.
  - هاشمی، صدیقه‌سادات (۱۳۸۹). «ارزیابی سطح مدیریت دانش در دانشگاه علوم انتظامی». مطالعات مدیریت انتظامی، سال پنجم، شماره ۲، ۲۱۴-۱۸۳.
- Holly Quran.

- Nahj ol-Balagheh. Translation of Muhammad Dashti (2000). Qom: Press Believers.
- Agajani, H & Rezaei, S (2014). "The effect of social rewards on knowledge sharing and team collaboration culture through emotional commitment to the team". *Public Management*, Vol 6, Number 1, 1-24
- Ahmadi Moghadam, Ismail; Ali Mohammad Ahmadvand & H. Bakhtiari (2009). "Design Pattern Empower Police Commanders and Managers". *Police Management Studies Quarterly*, Issue II, P. 149.
- Ahmadi, Z. (2005). "Police and Values". *Golbarg*, Issue 67: 65.
- Ahmadvand, Ali Mohammed & A. Rohani (2008). "Knowledge-based Police". *Journal of Law Enforcement*, the Ninth year, No. 2.
- Akhavan, P. & Bagheri, R. (2010). *Knowledge Management from Idea to Action*. Tehran: Atinegar.
- Alavi. M. & D.E. Leidner (2001). "Knowledge Management and Knowledge Management Systems: Conceptual Foundations and Research Issues". *MIS Quarterly*, 25 (1): 107-136.
- Bakhtiari, H. (2008). "The effect of spirituality on empowering police officers and middle managers". *Police Management Studies*, Vol 3, Issue 2; 156-167
- Davenport, T. & L. Prusak (1998). *Working Knowledge: How Organizations Manage what they Know*. Boston: Harvard Business School Press. P: 31-37.
- Delshad Tehrani, M. (2006). *Siri in Islamic Education*. Tehran: Darya.
- Fathian, Mohammad; Layla Beyg & Gavamifar, A (2005). *The Role of Tacit Knowledge in Innovation Management*. (Pages 3 1)
- Gamari, H. (1391) "For Fulfillment of the Legal Role of Police Wendy". <http://ghamarihosen.blogfa.com>.
- Hashemi, S. Sadat (2010). "Evaluating the Level of Knowledge Management at the University of Police". *Police Management Studies*, No. ? : 183-214.
- Irankhah, M.J. (2011). "Scientists and Students". Derived from: <http://alemalenabi.blogfa.com>
- Khosropanah, A. (2015). *Methodology of Social Sciences*. Tehran: Institute of Philosophy in Iran
- Navidnia, M (2009). "Outlook Security Police and human capital". *Journal of Strategic Studies*, Issue II, P. 38.
- Nonaka, Ikujiro; George Von Krogh & Toshihiro Nishiguchi (2000). *Knowledge Creation. A Source of Value*. Published by Antony Row ltd.
- Poursaeid, Seyed Masoud; Gholamreza Moradi & Ismail Shabani (2012). "Model of Core Competencies, Knowledge Brmduyrt Emphasizing University of Police". *Police Management Studies*, Vol. VII, Issue 2, P. 197-218.
- Sayyedi, H. (2006). *Homonymous Spring Flowers*. Qom: Publication Nasime Andishe
- Seba, I.; J. Rowley & R. Delbridge (2012). "Knowledge Sharing in the Dubai Police Force". *Journal of Knowledge Management*, 16 (1): 114-128.
- Sharifinia, Mohammad Hossein (2004). "Religion and Management". *Specialized Magazines and Consumer Base*.
- Tavalae, R. (2010). "The Concept of Knowledge in Islamic Sources". From the Thesis of a Graduate Industrial Management, to help Ali Rezaeian, University of Imam Sadeq (AS). *Database Management of Scientific Articles*: www.system.parsiblog.com.

